

Xylocleptes bispinus (DUFTSCHMID, 1825) (Coleoptera: Curculionidae) i *Leptophloeus clematidis* (ERICHSON, 1846) (Coleoptera: Laemophloeidae) w Warszawie

Xylocleptes bispinus (DUFTSCHMID, 1825) (Coleoptera: Curculionidae) and *Leptophloeus clematidis* (ERICHSON, 1846) (Coleoptera: Laemophloeidae) in Warsaw

Dawid MARCZAK

Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie, ul. Olszewska 12, 00-792 Warszawa,
e-mail: dawid.marczak@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6282-1432

ABSTRACT. The paper presents the first record of *Leptophloeus clematidis* (ERICHSON, 1846) (Coleoptera: Laemophloeidae) and second record of *Xylocleptes bispinus* (DUFTSCHMID, 1825) (Coleoptera: Curculionidae) in Warsaw (central Poland). *Leptophloeus clematidis* is a new species for the Mazovian Lowland.

KEY WORDS: beetles, new data, Mazovian Lowland, saproxylic beetles, bark beetles, *Clematis vitalba*.

Xylocleptes bispinus (DUFTSCHMID, 1825) to gatunek kornika (Coleoptera: Curculionidae: Scolytinae) z plemienia Dryocoetini. Jest to monofag żerujący w pędach powojnika pnącego (*Clematis vitalba* LINNAEUS, 1753) – rośliny obcego pochodzenia. Powojnik pnący jest w Polsce uznany za lokalnie inwazyjny, występuje głównie na Lubelszczyźnie oraz w zachodniej i południowej Polsce, a w centralnej części kraju jest lokalny (TOKARSKA-GUZIŁK i in. 2012). Kornik ten jest szeroko rozprzestrzeniony w Europie, północnej Afryce i zachodniej Azji (BURAKOWSKI i in. 1992). W Europie znany jest z większości krajów (KNIŻEK 2011). W Polsce został dotychczas potwierdzony na Pobrzeżu Bałtyku, Pojezierzu Pomorskim, Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej, Nizinie Mazowieckiej, Dolnym Śląsku, Roztoczu, Sudetach Zachodnich, Beskidzie Zachodnim i Beskidzie Wschodnim (BURAKOWSKI i in. 1992). Większość tych danych traktować należy jedynie jako stwierdzenia historyczne obejmując XIX i pierwszą połowę XX wieku. W ostatnich latach, znane, współczesne stanowiska tego chrząszcza są zlokalizowane na Nizinie Mazowieckiej – na warszawskim Ursynowie (MOKRZYCKI i in. 2011), Dolnym i Górnym Śląsku oraz Wzgórzach Trzebnickich (GRZYWOCZ i in. 2011).

Leptophloeus clematidis (ERICHSON, 1846) jest drapieżnym chrząszczem z rodziny Laemophloeidae żerującym wyłącznie w żerowiskach *Xylocleptes bispinus*, gdzie odżywia się jajami i stadiami larwalnymi oraz poczwarkami kornika (BARCLAY 2002). Występuje w Europie, gdzie znany jest z zaledwie 12 krajów: Austrii, Belgii, Czech, Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji, Włoch, Słowacji, Hiszpanii, Szwajcarii, Ukrainy i Polski (WĘGRZYNOWICZ 2007). W Polsce jest gatunkiem nadzwyczaj rzadkim, notowanym współcześnie zaledwie z kilku stanowisk na Wyżynie Krakowsko-Wieluńskiej (Ślipiński 1982) oraz Dolnym i Górnym Śląsku (GRZYWOCZ i in. 2011).

W dniu 10 XI 2023 r. na obszarze warszawskiej dzielnicy Żoliborz (UTM: DC99) pobrano do hodowli 3 metry zamarych pędów *Clematis vitalba* z widocznymi otworami wylotowymi *Xylocleptes bispinus*. Pędy miały średnicę między 3 a 4 mm. W okresie od 10 XI 2023 r. do 20 XII 2023 r. z pędów umieszczonych w hodowli wyszły zarówno osobniki *Xylocleptes bispinus*, jak i *Leptophloeus clematidis*. W sumie w okresie miesięcznej hodowli uzyskano 71 exx. *X. bispinus*, w tym 14 samców i 57 samic oraz 46 exx. *L. clematidis*. Po 20 XII 2023 r. nie zaobserwowano już nowych, wychodzących z żerowisk, owadów.

Warto zauważyć, że ilość obu gatunków, jak na wielkość pobranej próby, jest bardzo duża. Patrząc na liczne zasiedlenie pędów *Clematis vitalba*, zarówno przez kornika, jak i jego drapieznika, wydaje się że oba gatunki są dość powszechne w miejscach występowania tej rośliny. Znacznie mniejsza ilość współczesnych stanowisk *L. clematidis* w Polsce w stosunku do stanowisk *X. bispinus* prawdopodobnie wynika z przypadkowych stwierdzeń kornika, bez próby hodowli zasiedlonej rośliny pokarmowej. Jak widać na przykładzie tak małej próby, jaką przedstawiono powyżej, w warunkach hodowlanych nie ma problemów z uzyskaniem osobników obu gatunków, szczególnie że są ze sobą ściśle powiązane troficznie.

PIŚMIENNICTWO

- BARCLAY M.F.L. 2002. *Leptophloeus clematidis* (ERICHSON) (Laemophloeidae) in Surrey, with notes on its biology and an overview of its occurrence in the British Isles. *The Coleopterist*, **11** (1): 21-25.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1986. Cucujoidea, Cz. 1. Katalog Fauny Polski, **23**, **12**: 1-266.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1992. Ryjkowcowate prócz ryjkowców – Curculionoidea prócz Curculionidae. Katalog Fauny Polski, **23**, **18**: 1-324.
- GRZYWOCZ J., DOBOSZ R., SZOŁTYS H., BZDEGA K. 2021. Analiza występowania *Xylocleptes bispinus* (DUFTSCHMID, 1825) (Coleoptera: Curculionidae, Scolytinae) oraz *Leptophloeus clematidis* (ERICHSON, 1846) (Coleoptera: Laemophloeidae) na Śląsku. *Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu. Przyroda*, **27** (online 005): 1-10.
- KNÍŽEK M. 2011. Scolytinae. (ss. 204-250) [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 7. Curculionoidea I. Brill, Leiden & Boston. 373 ss.
- MOKRZYCKI T., HILSZCZAŃSKI J., BOROWSKI J., CIEŚLAK R., MAZUR A., MIŁKOWSKI M., SZOŁTYS H. 2011. Faunistic review of Polish Platypodinae and Scolytinae (Coleoptera: Curculionoidea). *Polish Journal of Entomology*, **80**: 343-364.
- TOKARSKA-GUZIĆ B., DAJDOK Z., ZAJĄC M., ZAJĄC A., URBISZ A., DANIELEWICZ W., HOŁDYŃSKI C. 2012. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa. 197 ss.
- WĘGRZYNOWICZ P. 2007. Laemophloeidae. (ss. 503-506) [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera*. Vol. 4. Elateroidea, Derodontoidea, Bostrichoidea, Lymexyloidea, Cleroidea, Cucujoidea. Apollo Books, Stenstrup. 935 ss.

Wpłynęło: 24 stycznia 2024
Zaakceptowano: 9 lutego 2024